

Цимбала О.Й.
студентка IV курсу групи ЕП-402
Науковий керівник:
Теплюк М.А.
доцент кафедри
бізнес-економіки та підприємництва
Київський національний економічний університет
ім.В.П. Гетьмана
(м. Київ)

ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Фондовий ринок гнучко реагує на виклики часу. З їх різноманіттям ключовим є прагнення до балансу, сталого розвитку. Для його досягнення застосовують різні інструменти: адміністративно-контрольні, економічні та ін. Одним з таких інструментів є «зелені» облигації, які залучають все більшу увагу інвесторів з усього світу. Явище «зелених» облигацій є непрямым прикладом сприяння фінансових інститутів формування екологічно відповідальної поведінки учасників ринку. Облигації є борговими емісійними паперами обов'язковими до погашення на певну годину з позначеною прибутковістю. Цей фінансово-економічний інструмент є актуальним в умовах погіршення якості навколишнього середовища, стимулювання відповідальної економічної поведінки.

Першими фінансовими інструментами, які сьогодні прийнято відносити до категорії зелених облигацій, стали бонди кліматичної спрямованості – Climate Awareness Bonds, випущені в 2007 р Європейським інвестиційним банком. Першими ж облигаціями, які отримали зелене маркування, стали бонди, випущені в листопаді 2008 р Міжнародним банком реконструкції та розвитку [2, с.224]. За наступні 10 років Європейський інвестиційний банк здійснив випуски «зелених» облигацій в 11 валютах з сукупним розміром емісії близько 20 мільярдів євро. У 2008 році World Bank здійснив випуск на 2.3 мільярда шведських крон терміном обігу на 6 років, який був орієнтований на скандинавські пенсійні фонди. У 2012 році світ побачив перший небанківський випуск «зелених» облигацій [4].

На міжнародній арені «зелені» облигації демонструють стабільний розвиток протягом всього цього періоду – поступово розсуваючи географію юрисдикцій походження емітентів, нарощуючи розміри випусків і розширюючи спектр галузей економіки, в які залучається фінансування, побудоване на «зелених» принципах, а також різноманітність структур і умов облигаційних випусків [3].

За підсумками 2 кварталу 2020 року, обсяг емісії зелених облигацій збільшилася на 4% по відношенню до аналогічного періоду минулого року і склав \$ 74,6 млрд. 156 емітентів з 31 країни випустили зелені облигації. За підсумками 2 кварталу 2020 року об'єм емісії досяг \$ 45 млрд у порівнянні з

\$ 31,8 млрд, залученими в першому кварталі 2020 роки. Тільки в червні 2020 року - 19 емітентів з 14 країн провели 44 емісії зелених облігацій на суму \$ 17,9 млрд [5]. Фінансові корпорації, як і раніше грають ключову роль у випуску зелених облігацій. За підсумками 1 півріччя на фінансові організації довелося 27% від сукупного обсягу емісії або \$ 19,3 млрд, в порівнянні з 12,3% або \$ 8,8 млрд за підсумками 1 півріччя попереднього року. Найбільшими емітентами даного класу стали такі фінансові інститути як Bank of America, державний банк Промисловий і комерційний банк Китаю (Industrial and Commercial Bank of China, ICBC), а також норвезька фінансова компанія DNB Boligkreditt, на які довелося третина залучених коштів від випуску зелених облігацій.

Обсяг випусків зелених облігацій країн, що розвиваються склав \$ 14,6 млрд, або 19% від загального обсягу емісії 1 півріччя 2020 року. З урахуванням наднаціональних організацій країн, що розвиваються (наприклад, таких як Азіатський банк розвитку або Африканський банк розвитку) частка емісії зелених облігацій країн, що розвиваються збільшиться до \$ 21,5 млрд і 28%. При цьому частка Китаю в обсязі всіх випусків другого кварталу 2020 року склала 80%, частки Індонезії та Південної Кореї – по 7% [5]. В продовження розвитку загальноринкових кращих практик, багато фінансових інститутів розробили або розробляють свою політику в області зеленого фінансування, в яких представлені підходи до фінансування зелених проектів, вимоги до них, а також принципи та інструменти верифікації зелених облігацій.

Значна роль по створенню ринку зелених облігацій лежить на інвесторах, зокрема пенсійних фондах і управляючих компаніях, які є найбільшими гравцями на борговому ринку з тривалим горизонтом інвестування. Найбільшим андеррайтером на ринку зелених облігацій в черговий раз став американський банк Bank of America Merrill Lynch (BAML), який розмістив за підсумками першого півріччя зелені облігації на суму \$ 4,6 млрд.

Як показав аналіз ринку «зелених» облігацій, в світі стає все більш помітною тенденція переміщення потоку приватного капіталу від «брудних» до «чистих» («зелених») технологій. Однак без втручання держави цей процес не забезпечить в прийнятні терміни адекватний обсяг інвестицій для вирішення завдань сталого зростання. При цьому держава повинна зіграти роль каталізатора, а не альтернативного джерела зеленого фінансування.

«Зелене» фінансування в Україні поки знаходиться на стадії становлення. Можна говорити про те, що до теперішнього часу створені тільки загальні умови для формування ринку «зелених» облігацій. Прийнятий і діє ряд стратегічних документів, що визначають цілі та завдання щодо переходу економіки на шлях «зеленого» зростання і роль фінансового ринку в цьому процесі. Відповідно до Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів" [1] від 19.12.2019 в Україні з'являються "зелені" облігації. Роботу над запуском ринку "зелених" облігацій в Україні розпочато лише у 2018 році. 14 серпня 2020 року Державне агентство з енергоефективності

та енергозбереження ("Держенергоефективності") розробило проект Концепції запровадження ринку зелених облігацій в Україні ("Проект Концепції"). Держенергоефективності закликала муніципалітети готувати пілотні проекти їх випусків. Цей Проект Концепції визначає мету, основні напрями та завдання щодо запровадження ринку зелених облігацій в Україні, який має стратегічне значення для фінансування екологічно чистих проектів, покращення екологічності середовища, розвитку вітчизняного фондового ринку та економіки України в цілому.

Можна виділити ряд факторів, що стримують «зелене» економічне зростання України, згрупувавши їх за рівнем впливу на фактори зовнішнього і внутрішнього середовища інвестування. До факторів зовнішнього середовища інвестування слід віднести: недосконалість ринку в області екології; високий рівень консервативності характеру економічного розвитку, який обумовлений інерційністю його інституційної та технологічної бази; складності в оцінці наслідків дій і екологічного збитку; труднощі коректного вимірювання «зеленого» зростання. Фактором внутрішнього середовища інвестування є сам фінансовий сектор як організатор, посередник і джерело фінансування інвестицій, який надає перевагу інвестиціям в існуючі технології і традиційні компанії (застарілим, орієнтованим на великі підприємства, і «брудним»), а не новішим, малим і «зеленим».

З метою усунення існуючих перешкод для розвитку «зеленого» фінансування в Україні слід розглянути можливість застосування системного, узгодженого і скоординованого підходу. Це включає такі основні елементи, які є базовими складовими для реалізації більш широких заходів:

- перегляд зобов'язань у зв'язку зі зміною клімату, екологічних цільових показників і цільових показників для конкретних галузей, а також оцінка потреб у фінансуванні по галузях;
- визначення національного відомства, відповідального за «зелене» фінансування, і створення координаційного органу, що об'єднує представників основних зацікавлених сторін;
- розробка «дорожньої карти» з розвитку «зеленого» фінансування і відповідного плану дій;
- створення системи оцінки та обліку «зелених» фінансових потоків, а також відстеження прогресу в досягненні поставлених цілей;
- підвищення обізнаності про «зелене» фінансування і нарощування компетенцій на всіх рівнях (особи, відповідальні за формування політики на загальнодержавному і регіональному рівнях, учасники фінансового сектора і т. д.).

Крім використання більш ефективних важелів регулювання, надзвичайно важливо стимулювати вітчизняні компанії в усіх галузях (включаючи фінансовий сектор) до добровільного включення принципів ESG і стійкості в свої корпоративні стратегії, в тому числі до впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України. Офіц. вид. Відомості Верховної Ради України. 2019. №2284.

2. Campiglio E. Beyond car bon pricing : therole of banking and monetary policy in financing the transiti onto a low-car bon economy. *Ecological Economics*. 2016. p. 220–230.

3. Green Bond Market Summary. URL: <https://www.climatebonds.net/resources/reports/2019-greenbond-market-summary> (дата звернення 08.03.2021).

4. How green are green bonds? URL: <https://www.intheblack.com/articles/2019/09/01/how-green-are-greenbonds> (дата звернення 08.03.2021).

5. Infographic: Stranded Assets Risk at a Glance. URL: <https://www.environmental-finance.com/content/analysis/infographic-stranded-assets-risk-at-a-glance.html> (дата звернення 08.03.2021).

Юношев С. Ю.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник:

к.е.н., асистент кафедри обліку і оподаткування

Пісоченко Т. С.

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Сьогодні Україна проводить активне реформування національної економіки в цілому, у тому числі системи державних закупівель. Вони становлять значну частину державних витрат, які здійснюються органами державної влади й органами місцевого самоврядування на забезпечення суспільних потреб і власної діяльності. Процедури здійснення державних закупівель сприяють забезпеченню суспільства товарами, роботами і послугами у потрібній кількості та належної якості, вчасно і на прийнятних договірних відносинах [2].

Поняття «державні замовлення» – попередник сучасного поняття «державні закупівлі» було застосовано вперше Держпланом СРСР при розробці проекту народногосподарського плану на 1988 рік. Головною причиною введення цієї економічної категорії було те, що із середини 80-х років Держплан СРСР не міг повністю збалансувати планові завдання з виробництва продукції з наявними матеріальними ресурсами.